

Till Byggnadsnämnden

RAPPORT 1:A

INFÖR SAMRÅDET AVSEENDE
DETALJERAD ÖVERSIKTSPLAN
FÖR SALTHOLMEN-LÅNGEDRAG

SAMMANFATTNING

EN LEVANDE SKÄRGÅRD och ETT LEVANDE ÄLVSBERG

Medborgarkraften i Älvsborg har under två års tid arbetat med planen. Ett mycket stort antal personer grupperade i arbetsgrupper, sektioner och samrådsgrupper har deltagit i arbetet. Bara inom planområdet uppskattas deltagarna vara fler än 200st.

Området är av riksintresse och har många värden som är betydelsefulla. En mängd intressen har medfört att området blivit för hårt belastat, vilket motiverar en detaljerad översiktsplanering. Många anser att den allt intensivare biltrafiken som drabbar både Älvsborg och Skärgården kommer att medföra en ohållbar situation och att lösningen är att åtgärda ett par företeelser. Vi är av den mening att varken flyttning av terminalen, som många Älvsborgsbor kräver, eller fler p-platser på Saltholmen, som många skärgårdsbor m fl önskar, är lösningen för att återskapa balansen. Lösningen är interaktiv planering.

Medborgarkraften i Älvsborg arbetar för långsiktigt hållbara lösningar och för samsyn i ett antal frågeställningar. Vi söker möjliga utvecklingsvägar och försöker att synliggöra dessa. Vi ger nu ansvariga politiker möjligheter att agera. Vi vet att problemen inte omgående kan lösas utan stegvis i form av en process. Vi förväntar oss att Byggnadsnämnden tar del av rapporten och behandlar den på ett sätt så att vi kan få ett klart besked om politikernas ställningstagande, dvs ett kvitto på vårt arbete och klarhet i hur vi i samverkan skall gå vidare i nästa steg för att en praktisk lösning av de akuta problemen skall kunna genomföras inom rimlig tid. Vi vädjar om att kommunen genom att påbörja erforderliga åtgärder visar sin vilja att arbeta för invånarnas intresse.

Denna rapport är redigerad av Ingvar Carmander tel 690892 och Arne Person tel 291893

MEDBORGARKRAFTEN I ÄLVSBERG

Styrgruppen i maj 2000

.....

.....

.....

.....

MEDVERKANDE

Förutom medborgarkraftens styrgrupp, arbetsgrupper och sektioner. **8st samrådsgrupper:** Representerande de boende i området + enskilda. **Föreningar:** Älvsborgs Egnahemsförening, Fiskebäcks Egnahemsförening, Västerträffen, Långedrag Kulturforening, Saltholmens tennisklubb, Vässingsös Bryggforening, Ängholmens Samfällighetsforening, Långedrag Segelsällskap, Roddföreningen, Kanotforeningen Kallbadhusets vänner, GKSS, Saltholmens båtägareforening, Refernsgruppen Kvinnor i Älvsborg, Företagareforeningen södra skärgården, Hembygdsforeningen södra skärgården,

RAPPORT 1

Innehåller såväl redogörelse för verktyget dvs medborgarkraften som produkten, dvs den detaljerade översiktsplanen.

INNEHÅLL

Rapporten består av 3 delar, **A, B o C**. För att få en detaljerad totalbild läses A o B tillsammans.

A Sammanfattning samt synpunkter som är viktiga att få med i planarbetet.

B. Förtydliganden och kompletteringar samt tolkningar av medborgarnas synpunkter.

C. Fristående uppsatser. Exempel på bakgrundsmaterial som har betydelse för planarbetet.

A SAMMANFATTNING

Ingress	sid 1
Innehållsförteckning	sid 2
Medborgarkraften i Älvsborg	sid 3
Styrgruppens sammanfattning av planeringssituationen	sid 4-5
Slutsatser	sid 6

B FÖRTYDLIGANDEN

Styrgruppens rapporter ①	sid 1
Rapporter från arbetsgrupper och sektioner ②	sid 1
Utdrag ur de fristående uppsatserna ③ - ①③	sid 9
Planeringsperspektiv③, Medborgarkraften ④, Det sociala perspektivet ⑤, Trafikenkät i Älvsborg ⑥, Den framtida färjetrafiken i Göteborg ⑦, Kultur- och naturvårdsprogram ⑧, Rapport från arb.gr "Ny restaurang i Långedrag"⑨, Synpunkter från boende ⑩, Brev ① ①, Motiveringar, idéer och förslag ①② och Utredningar, enkäter och informationskällor ① ③,	

C FRISTÅENDE UPPSATSER Kort beskrivning

Medborgarkraften i Älvsborg	Bakgrund, organisation, arbetssätt mm	kapitel 1.
Trafikenkät i Älvsborg	T. Segerstg-Saltholmsg. Resultat och utredning.	kapitel 2.
Den framtida färjetrafiken i Gbg	Resonemang kring 15 bilder	kapitel 3.
Kultur- o naturvård. Ekologi.	Några uppsatser.	kapitel 4.
"Ny restaurang i Långedrag"	Brev till Higab efter visning av modell för allm.	kapitel 5.
Synpunkter från boende	Ex på inlagor från boende utmed Saltholmsg.	kapitel 6.
Brev	Brev i sin helhet med synpunkter.	kapitel 7.
Problemets kärna	Resonemang kring människan och demokratin	kapitel 8.
Motiveringar, idéer och förslag.	Förslag till markanvändn. mötesplatser mm	kapitel 9.
Utredn, enkäter och inf. källor	Korta beskrivningar av utredningar.	kapitel 10.

Tidigare redovisat arbetsmaterial

Under planarbetets inledningsskede producerades en hel del utredningar, analyser, bilder, skrivelser och protokoll. Materialet har varit till stor nytta för det fortsatta arbetet. Vi har inte velat belasta denna rapporten med detta material. Det kan bifogas om så önskas.

Litteratur och planeringsunderlag

Förutom SBK:s planunderlag har ÖP99 med lokala program, Regeringens miljökvalitetsmål, Bra bebyggd miljö, Demokratiutredningen m fl haft stor betydelse för planarbetet.

MEDBORGARKRAFTEN I ÄLVSBERG

1998 bildade SBK referensgruppen, föreningar i Älvsborg. Denna ombildades 1999 till en medborgarkraftsgrupp.

För att förstå vårt resonemang är det viktigt att känna till vad vi menar med medborgarkraft. Definition: Medborgarkraften är en strukturerad kraft, som utgår från gräsrotterna. Den skall återspegla det gräsrotterna känner, dvs en underifrån kommande kraft. Den kompletterar den representativa, den folkvalda kraften,- den ovanifrån kommande. Kommunikationen mellan dessa krafter sker interaktivt dvs genom ömsesidig påverkan. Vi kallar arbetssättet för interaktiv planering. Den får inte förväxlas med gräsrots- eller dialogplanering.

Organisation: För närvarande utgörs kärnan av en styrgrupp, bestående av ca 30 personer, länkad till 3st arbetsgrupper representerande Älvsborg, Fiskebäck och Södra skärgården. Dessutom har, för att nå ut till alla hushållen inom planområdet, 8st samrådsgrupper bildats vars sammankallande ingår i styrgruppen. För bevakning av specialfrågor bildas sektioner. För närvarande är 2 st aktiva. En för den nya restaurangen och en för skärgårdstrafiken. Inom enbart planområdet har fler än 200 personer medverkat i arbetet.

Syfte: Vara ett komplement till myndigheterna.

Mål: Medverka till att långsiktigt hållbara lösningar för planområdet hittas.

Arbetsätt: Interaktiv planering i processform.

Uppgiftens begränsning: Inom ramarna för den detaljerade översiktsplaneringen för Saltholmen – Långedrag.*

Samrådsrets: Vi utelämnar inget, dvs från globala till enskilda intressen omfattas.

Yrkanden: Vi anser en fördjupat definition av begreppet medborgarkraft i ÖP99 befogad.

---

* På grund av vårt sätt att arbeta är det omöjligt att begränsa synpunkter och diskussioner till enbart detaljerat översiktlig markanvändning. Många vill gärna utgå ifrån helheten och arbeta sig nedåt. Andra börjar vid sin egen grind och arbetar sig uppåt. Detta är en av förklaringarna till att redovisat material kan tyckas yvigt. I detta skede av planeringen ser vi inte detta som någon nackdel. Ett vaknande intresse för den egna närmiljön bådär gott inför kommande detaljplaner. (Se B ④ samt C kapitel 1 och 8)

DETALJERAD ÖVERSIKTSPLAN FÖR SALTHOLMEN-LÅNGEDRAG

Steg 1: Framtagning av bakgrundsmaterial, egna utredningar och enkäter. Uppbyggnad av organisationen samt interaktion med de boende inom planområdet, i Fiskebäck och på vissa öar samt inledande kontakter med några myndigheter. Materialet är inte att betrakta som ett planförslag. Det är ett försök till tolkning av vårt nuvarande underlagsmaterial, att ligga till grund för nästa steg i processen.

Steg 2: Interaktion med myndigheter och skärgården med början i och med denna rapport.

Förord

Vi instämmer i ÖP99:s resonemang om det stora och det lilla Göteborg. Vi måste skapa levande stadsdelar i staden, som i samverkan ger det stora. Konventionella planeringsmetoder förslår inte. Medborgardelaktighet och möjligheter att påverka i stället för enbart deltagande kan vara en väg i rätt riktning. Med arbetsgruppernas rapporter som grund söker vi därför, med ett socialt perspektiv till vår hjälp, finna öppningar som kan vara vägledande för den fortsatta planeringen. Dessa finns redovisade i del B och C. kapitel 8.

Vid en första analys av arbetsgruppernas rapporter har styrgruppen kunnat komma överens om att vissa åtgärder i princip bör utföras omgående, andra på kort eller lång sikt. En sammanställning av dessa finns på sid 6. Nedan redovisas sådana delar av analysen, som är av stor betydelse för planarbetets fortsättning.

Inledning

Södra älvstranden från Röda Sten till Fiskebäck är Göteborgs sista öppna och relativt oexploaterade sammanhängande naturområde mot öppet vatten. Älvstränderna inom Göteborgs centrala delar exploateras alltmer. De naturresurser som återstår måste värnas till gagn för nuvarande och kommande generationer. Dessa relativa fria områden är de sista lättillgängliga andningshålarna västerut för alla göteborgare utefter strandremsan finns flera oersättliga miljöer. För att både utveckla och bevara Långedrag- Saltholmens unika karaktär krävs varsamhet och djup omtanke om dess förtjänster i kommande detaljerade översiktsplan. Viktigt är att områdets rekreations- och naturvärden tillvaratas, liksom dess karaktär med obebyggda stränder, måttfull skala på bebyggelsen och ett levande båtliv.

Området innehåller bohälsliknande kustnära delar. Kommande och nuvarande aktiviteter måste överensstämja med områdets karaktär av kustsamhälle. Området är nu för hårt belastat av trafik, parkeringselände och inte minst ökat förfall. Intresset för uppsnygning av närmiljön på kort tid kräver klarläggande av ansvarsdelen.

Sammanfattning

Biltrafik: Bilparkeringen på Saltholmen och trafiken på Saltholmsgatan uppfattas allmänt som oacceptabel. Trafik och parkeringsbehov ökar hela tiden. Senaste tillskottet av mark vid Aspholmen tillkom för att avlasta, men problemen kvarstår. Bilden blir inte ljusare av att utflyttningen till skärgården ständigt ökar = ökning av trafik o parkering. Trafiksäkerheten på Saltholmsgatan är en viktig fråga bl a därför att gatan är enda tillfarten till färjeterminalen. En alternativ väg för utryckningsfordon bör beaktas. (Se del C kapitel 6). För att erhålla en långsiktigt hållbar lösning, anser vi att det måste upprättas ett program för ett kommunalt trafikprojekt för de västra stadsdelarna tillsammans med medborgarna för att minska bilberoendet.

Bilparkering: Vi anser också att det akuta behovet av parkeringsplatser för öborna skall ses över. Önskemål från många öbor finns att samma regler för bilparkering skall gälla för dem som för de fastlandsboende. Detta föranleder oss att yrka på att en utredning omgående påbörjas om deras rätt till plats för biluppställning på anvisade ställen på fastlandet. Många öbor tycker att p-platserna borde fördelas efter ett enhetligt system och inte efter det nuvarande, som upplevs orättvist. De ansvariga tycks tro att detta system fungerar bra. På sikt bör, för hela planområdet, men speciellt på Saltholmen, antalet p-platser reduceras.

Saltholmen: En handlingsplan för utvecklingen på Saltholmen måste upprättas snarast. I samband med den skall också utredas konsekvenserna av en viss reduktion av båtuppläggning och båtbyggor inom hela planområdet. (se C kapitel 9)

Färjetrafiken: Vi inser också att en färjetrafikutredning i samverkan med södra skärgården och boende utmed Älvsborgskusten är nödvändig att utföra snarast. Trycket på Saltholmen måste minskas. Genom att fler hållplatser på såväl södra som norra älvstranden in till t ex Stenpiren införs, skulle fler alternativa vägval skapas i båda riktningarna. Genom valfrihet att komma närmare sitt resmål skulle också behovet av bilresor minska. Tillkommande hållplatser måste förses med erforderligt antal p-platser efter öbornas behov.

Godstrafiken: Vi söker en långsiktigt hållbar lösning av godstrafiken vilket är ett villkor för att Fiskebäck vill hjälpa till att lösa problemen på Saltholmen. Hjälpen får nämligen inte ske till priset att problemen överförs till Fiskebäck. Det är aktuellt nu att godstrafiken skall överföras till Fiskebäck. Detta kan bli accepterat, för att lösa problemen på kort sikt, om en lösning kan träffas som inte stör fiskeindustrin. Ett villkor är dock, att den långsiktigt hållbara lösningen söks i samverkan med skärgården. Fiskebäck har i skrivelse till kommunen föreslagit Färjenäs som lämpligt läge för terminal. De tidigare hindren för ett sådant läge är numera eliminerat.

Ny Restaurang: En sådan är i vardande och upplevs positivt. Uttalat behov finns att samtidigt rusta upp Långedragsparken och omgivningarna kring restaurangen samt att konsekvensbeskrivning av Långedragrestaurangens påverkan på området utförs.

Bostäder: Även framledes bör bostadsområdena leva vidare som separata områden. Varvsområdet vid Pejlingsgatan skall ej bebyggas med bostäder, utan i framtiden vikas för marin verksamhet. ÖP99 skall ändras på denna punkt.

Äldreboende: Många av de boende har uppnått hög ålder vilket betyder intresse för nya former av äldreboende inom området. I övrigt anses planområdet som fullbyggt.

Gång- och cykelvägar: Tillkommande gång- o cykelvägar inne bland husen, avsedda för allmänheten eller kontinuerliga bryggvägar utmed vattnet upplevs inte som positivt, med undantag för den befintliga bryggvägen mellan Nimbus och Pejlingsgatan. Däremot är man positiv till förbättrade gångstigar. Gång- o cykelstråk utgående från centrum uppskattas om de förläggs så att bostadsområdena inte blir störda. Användning av Solhöjdsgratan, som del av ett gångstråk accepteras. Stadsbyggnadskontoret påbörjade studie forceras och fördjupas.

Rekreation och friluftsliv: Stor oro uttrycks redan idag över trafiksituationen och barnens säkerhet i trafiken på speciellt Saltholmsgatan med dess tvärgatsutfarter samt över en framtida exploatering av de få fria ytor som finns kvar med möjlighet till lek och friluftsliv. Exempel på en sådan naturyta är Inre Hinsholmskilen, som enligt flertalets uppfattning är lämpad för rekreations- och friluftsliv i olika former. En skiss till detaljplan för detta område måste utarbetas snarast med beaktande av de kringboendes behov.

Gamla hamnen: Området är i behov av en bevarandeplan. Se B②. och C, kapitel 7

Skärgårdssektionen: Vi bygger nu upp en sektion för skärgårdssamarbete där representanter från alla öar medverkar. Mer om arbetsgruppen redovisas i del B ②.

Övrigt: Parkers och rekreationsområdets underhåll och innehåll samt hänsyn till existerande resp tillkommande verksamheter se B②. Fiskebäck: Se B.②
Natur- och miljöbeskrivning se C kapitel 4.

SLUTSATSER

Åtgärder som bör genomföras på kort resp lång sikt.

För SBK att redovisa vid samrådet!

På kort sikt dvs inom 5år.

1. *Varvsområdet vid Pejlingsgatan skall ej bebyggas med bostäder, utan även framtiden tjäna för marin verksamhet. ÖP99 ändras.*
2. *Intresset för uppsnyggning av närmiljön på kort tid kräver klarläggande av ansvarsdelen. Ett kultur och naturvårdsprogram för hela området skall tas fram.*
3. *En handlingsplan för utvecklingen på Saltholmen upprättas omgående.*
4. *Konsekvensbeskrivning utförs rörande Långedragrestaurangens betydelse för området.*
5. *Detaljplaneskiss för Inre Hinsholmskilen utarbetas med beaktande av de kringboendes behov.*
6. *En fördjupad studie av planerad gång- och cykelled från City till Fiskebäck och vidare, som i första hand berör planområdet.*
7. *Ett program för ett kommunalt trafikprojekt för de västra stadsdelarna tillsammans med medborgarna för att finna vägar för ett mindre bilberoende.*
8. *Påbörja utredning om skärgårdsfastighetsägarnas rätt till anvisad p-plats på fastlandet.*
9. *En utredning i samverkan med södra skärgården och boende utmed Älvsborgskusten bör ske med provturer utmed kusten för att klarlägga möjligheterna till ökad färjetrafik.*

På lång sikt

1. *Viss reduktion av båtbyggor och båtuppläggning inom området.*
2. *Reduktion av bilparkeringen inom området.*
3. *En översyn av speciellt Saltholmen vad gäller verksamheter, turister, båtliv och trafik.*
4. *En fördjupad programförklaring avseende medborgarkraften. Införs även i ÖP99*

På kort sikt att utföras av styrgruppen

1. *Förslag till åtgärder att utföras t ex inom Saltholmsgatans gatuutrymmen inlämnas till Trafiknämnden.*
2. *Begäran hos Trafiknämnden att hastigheten på Saltholmsgatan begränsas till 30km/tim.*

Styrgruppens ordförande har ordet

Arbetsgruppernas rapporter innehåller ett omfattande material. Ett mycket stort antal medborgare har varit delaktiga och fått möjligheter att påverka, vilket inger förhoppningar för fortsättningen. Vi inser att vårt material inte är tillräckligt för att ligga till grund för en detaljerad översiktsplan, vilket inte heller varit våra intentioner. Vi förväntar oss däremot att kommande samrådshandling kommer att innehålla erforderliga konsekvensbeskrivningar för såväl det korta som långa perspektivet. I ÖP99 anges att planen skall värna om medborgarens välbefinnande. Är det tillräckligt? Tanken bakom ett socialt perspektiv, som ett sätt att fördjupa demokratin bör synliggöras redan i översiktsplaner för att kunna beaktas i påföljande detaljplanering.

Styrgruppen för Medborgarkraften i Älvsborg/ ordf Dick Berghede